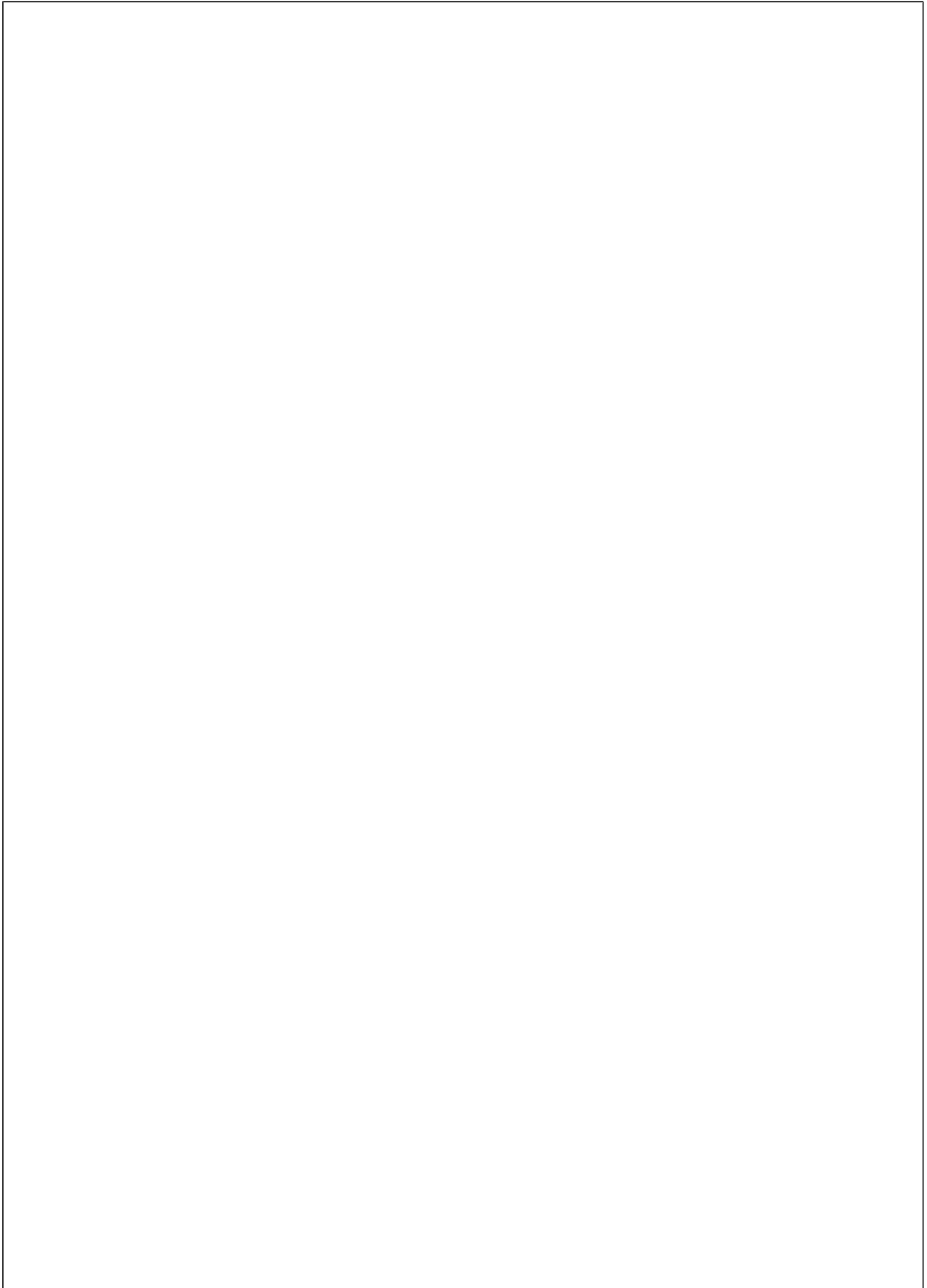

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/168497,Marek-Galezowski-Akcja-Burza-i-Powstanie-Warszawskie.html>

01.03.2026, 19:55

Marek Gałęzowski: Akcja „Burza” i Powstanie Warszawskie

Wycofywanie się wojsk niemieckich z ZSRS od sierpnia 1943 r. i zbliżanie Armii Czerwonej do ziem polskich zmuszało dowództwo AK do podjęcia decyzji o formie wystąpienia zbrojnego przeciw Niemcom.

01.08.2022

Kierownictwo wojskowe i cywilne Polski podziemnej znajdowało się w bardzo trudnej sytuacji, gdyż władze ZSRS nie utrzymywały stosunków z rządem polskim na uchodźstwie i popierały podporządkowany sobie i zdominowany przez komunistów Związek Patriotów Polskich (ZPP). W październiku 1943 r. naczelny wódz gen. Kazimierz Sosnkowski nakazał rozpoczęcie przygotowań do podjęcia jawnej walki z Niemcami; wobec spodziewanych represji ze strony Sowietów i zagrożenia okupacją komunistyczną oddziały AK po likwidacji okupacji niemieckiej miały ponownie przejść do konspiracji.

Następca gen. „Grot” na stanowisku dowódcy AK gen. Tadeusz Komorowski „Bór” zakwestionował rozkaz Sosnkowskiego i przedstawił odmienną koncepcję pod kryptonimem „Burza”. Zakładała ona zajmowanie obszarów polskich przez AK w walce z ustępującymi pod naporem Armii Czerwonej Niemcami, a następnie ujawnienie oddziałów AK oraz aparatu administracyjnego delegatury rządu i wystąpienie wobec władz sowieckich w roli gospodarza ziem polskich.

Mimo świadomości ryzyka i wiedzy o dotychczasowej polityce sowieckiej wobec Polski plan „Burza” był kolejnym wyrazem dobrej woli Polaków w stosunku do ZSRS. Sądzone, że ewentualne wrogie posunięcia przeciwko suwerennym władzom polskim spotkają się z protestem zachodnich aliantów.

„Burza” w praktyce

Armia Czerwona przekroczyła przedwojenną granicę Rzeczypospolitej 4 stycznia 1944 r. na Wołyniu. W marcu 27. Wołyńska Dywizja Piechoty wspólnie z wojskami sowieckimi prowadziła walki z Niemcami w rejonie Kowla. W czasie zmagania poniosła ciężkie straty (poległ dowódca dywizji płk Jan Wojciech Kiwerski „Oliwa”), zdołała jednak wyrwać się z okrążenia niemieckiego na Lubelszczyznę.

W czerwcu do walki przystąpili żołnierze AK na Wileńszczyźnie, dowodzeni przez płk. Aleksandra Krzyżanowskiego „Wilka”. Ukoronowaniem „Burzy” na tym obszarze była operacja „Ostra Brama”, czyli uderzenie na Wilno, rozpoczęte 7 lipca 1944 r. Miasto zdobyto wspólnie z Armią Czerwoną. Zgodnie z planem oddziały AK i polskie władze cywilne ujawniły się przed Sowietami. Po kilku dniach płk Krzyżanowski i jego oficerowie zostali aresztowani i zesłani do łagrów, a wkrótce po nich podobny los spotkał ponad 5 tys. żołnierzy AK.

Podobny scenariusz powtórzył się na południu, gdzie jednostki AK walczyły z Niemcami o Lwów; zostały następnie rozbrojone przez Sowietów, a ich dowódcy i żołnierze – uwięzieni. Sytuacja nie

zmieniła się po wkroczeniu Armii Czerwonej na ziemie leżące na zachód od linii Curzona. Żołnierze AK, którzy w drugiej połowie lipca podjęli walkę z Niemcami na Lubelszczyźnie oraz w Rzeszowskim i oswobodzili własnymi siłami wiele miejscowości, byli rozbrajani, aresztowani i zsyłani do ZSRS. Podobnie potraktowano przedstawicieli polskiej administracji cywilnej.

AK uniknęła rozbicia jedynie na Białostocczyźnie, gdzie komendant okręgu płk Władysław Liniarski „Mścisław” po walkach z Niemcami zabronił ujawniania struktur podziemia przed wojskami sowieckimi. Nie uchroniło to jednak ludności tego regionu przed pacyfikacjami i prześladowaniami ze strony Sowietów.

Powstanie Warszawskie

Niepowodzenie „Burzy”, represje sowieckie wobec żołnierzy AK oraz zbliżanie się Armii Czerwonej do Warszawy zmuszały władze Polski podziemnej do podjęcia nowych decyzji. Generał Tadeusz Komorowski „Bór”, naciskany przez szefa sztabu gen. Tadeusza Pełczyńskiego i płk. Leopolda Okulickiego, uznał, że w obliczu bezpośredniego zagrożenia niepodległości Polski przez ZSRS, tworzący już komunistyczne ośrodki władzy z siedzibą w Lublinie, ostatnią szansą obrony polskich praw jest samodzielne uwolnienie Warszawy z rąk Niemców i objęcie władzy w mieście przez kierownictwo cywilne Polski podziemnej.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

II wojna światowa

Artykuł